

Elsősorban is nagyon lelkiismeretesen és több munkával, mint a szokásos szülői értekezletekre! Az óhajtott beszélgetések sikere érdekében állandóan figyelemmel kell kísérni a növendékek magatartását, az általánosabb hiányokat, hibákat, kihágásokat és ezeket mind fel kell jegyezni. Jó előre el kell gondolni az időszerű kérdéseket is és a tanulmányi előmenetelről havonkénti osztályozás alapján pontos kimutatás készítése szükséges. Határozott és pontos felvilágosítást egy-egy növendékről csak így adhat a tanító a szülőnek, aki csak így tudhatja meg, hogy melyik tantárgyból kell pl. a gyermekét nagyobb szorgalomra buzdítani, szigorúbban ellenőrizni. A gyermek egészségi állapotában beállott változásokra (látás, hallás, vérszegénység, testtartás, stb.), esetleg orvosi beavatkozások szükségességére is fel kell a szülők figyelmét hívni.

A megbeszélések sikerének legfontosabb feltétele a tanító egyénisége: gyermekszeretete, türelme, példás élete, hivatástudata, bizalmat keltő jóindulata a gyermekekkel és szülőkkel szemben egyaránt. A példás élet, a hivatástudatból fakadó áldásos működése az idők bármilyen viharában is a tekintély legbiztosabb alapja. Lelki erőt, összhangot, derűt, megelégedést, nyugalmat, boldogságot ad, természetes tehát, hogy az ilyen élet helyesnek, kívánatosnak, követésre méltónak bizonyul.

Ha a szülőnek alkalma van látni a gyermekekkel való foglalkozás nehéz és fárasztó munkája közben is a nevelő türelmét, jóindulatát, gyermeke jövődő sorsával való törődését, sokkal többre becsüli gyermeke tanítóját és az iskolát. Szívesen feltárja majd nehézségeit, gondjait később is gyermeke volt nevelőjének, akinek tanácsait majd nemcsak elfogadja, hanem meg is tartja.

Ez a szülői értekezletek távolabbi célja, eszményi rendeltetése.

Evva Leona.

A tizéves „Láthatár“.

Örömmel üdvözljük a „*Láthatár*“¹⁾ tizedik évfolyamát a mellékleteként megjelenő „*Kisebbségi Körlevél*“²⁾-lel együtt. Eddigi törekvéseivel már igen sokat használt a magyar nemzetnevelés ügyének: figyelte és feltárta a kisebbségi sorsra kényszerített magyarság helyzetét,

¹ *Láthatár* kisebbségi kultúrszemle, a középeurópai népek és a külföldi magyar szórványok szellemi életének figyelője. Megjelenik havonta. Felelős szerkesztő: Csuka Zoltán. Kiadja a Studium Könyvkiadó Rt, Szerkesztősége és kiadóhivatal: Budapest, VII, Baross-tér 15.

² Kisebbségi körlevél (A Pécsi Egyetemi Kisebbségi Intézet közleményei) Igazgató: Faluhelyi Ferenc dr. egyetemi ny. r. tanár. Kiadja az Egyetemi Kisebbségi Intézet, Pécs, melynek „mint egyetemi tudományos jellegű intézménynek, főcélja az egyetemi ifjúságnak a nemzeti kisebbségi kérdések terén tudományos alapon való oktatása és munkáltatása. Célja olyan, hivatása magaslatán álló nemzedékek kiképzése, mely a magyar és a magyarországi nemzeti kisebbségek jogi, kulturális és gazdasági helyzetét ismeri és értékelni tudja. A nemzetpolitikai törekvéseket csak tárgyeli de azoktól mindenkor távol áll. Vallja, hogy a szentistváni állameszme a különböző magyar nemzetiségek békés együttélésén épül fel, ami azonban mindegyik részéről csak megértéssel és nem erőszakos eszközökkel munkálható és biztosítható“. (VI. évf. I. sz. I. o.)

a külföldre vándorolt magyarok és a körülöttünk élő nemzetek szellemi életét. Mindezt azzal a gondolattal tette, hogy magyarságunkat, s emellett a hazánk területén és körülöttünk élő idegenajkú népeket is jobban megismerhessük, nemzeti létünk legfőbb feltételének — az Imre Sándor által már három évtizeddel ezelőtt sürgetett *közös nemzeti tudatosság*³) megteremtésének — az érdekében. Ezt az eszményt mindig nyugodtan, tárgyilagosan, az igazságot keresve igyekezett az emberi művelődés és a jobb magyar jövő felé vezető úton szolgálni.

Ma, amikor országunk örvendetes nagyobbodása belső nemzeti-ségeink számát jelentékenyen növelte, még nagyobb szükségünk van arra, hogy nemzeti egységünket az igazi keresztény szellemből fakadó megértés áthatottságával tudjuk biztosítani. Másként nem lehet történelmi hivatásunkat a jövőben hazánk területén betöltenünk; másként nem lehet a háború romjain nemzeti jólétünket felépítenünk!

A *Láthatár*-t elsősorban azoknak kellene olvasniok, akik ifjúságunk nevelésével foglalkoznak. Az új Európába beilleszkedő magyar fiatalság nemzetépítő ereje a mi szellemi irányításunktól, a magyar nevelők nemzeti tudatosságának és felelősségének mértékétől függ. Ma minden fajú és fokú iskola nevelőinek egyöntetűen — nyelvi, felekezeti és társadalmi különbségeken felülemelkedni tudó — tisztult nemzeti öntudattal kellene válllvetve a magyar ifjúság helyes életeszmeletét, nemzetismeretét, jobb sorsunkért érzett felelősségét kifejleszteni. Ehhez segít a „*Láthatár*” olvasása, tanulságainak megszívlelése, mert nevelői gondolkodásunk fejlesztésével arra tesz alkalmasabbá, hogy növendékeinket (fiúkat-lányokat, magyar anyanyelvűket és idegenajkúakat, (katolikusokat, vagy protestánsokat) a helyzetükből rájuk váró — egyre bonyolultabb — nemzeti feladatokra elő tudjuk készíteni.

E helyen a lap ezévi első két számának és az ennek mellékleteként megjelent „Kisebbségi körlevél”-nek néhány fontos tanulságára szeretnénk a figyelmét felhívni.

1. Nemzeti jövőnk a magyarságnak és a hazánkban élő nemzeti-ségeknek egymáshoz való viszonyától függ. E viszony sorsunkra kedvező alakításában ezeréves politikai hagyományainknak és fajunk ősi jellemvonásainak megfelelően „nem a gyengeségből és félelemből fakadó idegengyűlölet”, hanem a Széchenyi felfogása szerinti megértés vezethet csak bennünket: „Országunk minden lakosa hazafiak, akiket a sors, idő és a történelem eseményei egy testbe forrasztottak, nyujtsatok barátságos kezét... Igazítsuk el természeti jogainkat férfiakhoz illő igazsággal és mérséklettel.”⁴ A nemzetiségi kérdésben meg kell változtatni közvéleményünket országunk lelki egységének biztosítása érdekében, hogy a magyarság és nemzetiségeink egymástól való eltávolodásának szellemi alapokait megkeresve és megszüntetni akarva, történelmi hivatásunkat — a Duna mentén élő népek közötti vezető szerepre felkészülten — be tudjuk majd tölteni. Vagyis be kell látnunk, hogy „a

³ Dr. Imre Sándor: „Nemzetnevelés. Jegyzetek a magyar művelődési politikához. Budapest, 1942.

⁴ Bárdossy László m. kir. miniszterelnök: „Magyarságunk és a nemzetiségek” (*Láthatár*, 192.1.sz. 1. o.)

Magyar Birodalomhoz *nem* a nemzetiségeinkkel való türelmetlenkedésben, hanem éppen ellenkezőleg a régi megértő, közös patriotizmusra támaszkodó, — de valóban magasabbrendű — *vezetőszeret* újravállalásán keresztül vezet az út!⁵

2. A magyar szellemi egység számára meg kell tartanunk a határainkon túl — sőt a tengeren túl — kisebbségi sorsban élő véreinket is! Egészséges nemzeti önértékünk táplálása végett tudnunk kell hozzáink való ragaszkodásuk megnyilatkozásairól, nemzeti erőnk fokozása céljából tájékozódunk kell szunnyadó, vagy éppen élénken ható nemzeti érzésük ápolásának eszközeiről és módjairól. Kevés magyar ember tud a ma annyira elharapózott — igen veszedelmes — nemzeti kishitőség ellen küzdeni, (amikor annyira szükségünk volna az életerőnkben való bizakodásra!), mert minden távol élő, idegenbe szakadt magyart hajlandó hazánk számára elveszítettnek tekinteni és ezért nem törődik legtöbbször a kivándorolt véreink sorsával. Mennyi megnyugtató adatot tárnak elénk a *Láthatár* lapjai! Rendkívül nehéz viszonyok között működő magyar iskoláink, otthonaink⁶ önfeláldozó nevelőinek érdeme, hogy pl. a francia területre vándorolt magyarok lelkileg nem szakadtak el tőlünk még második nemzedékünkben sem, főként a református egyház missziós munkájának hatására.⁷ Csodálatraméltó az amerikai magyarokban még inkább tapasztalható ragaszkodás is az ó-hazához! Sebestyén Endre. ref. esperes 28 évi tapasztalata alapján nyugtat meg bennünket afelől, hogy az Amerikába kivándorolt magyarság igen súlyos életviszonyok között is „az egész világ legjobb magyarsága” maradt!⁸ Azoknak, akik sötét színben látják a visszacsatolt területek ifjúságának érzületét, jó volna elolvasni dr. Nagy Iván közleményét „A Délvidék iskolái”-ról, melyben a felszabaduló VIII. osztályos ifjak egyikének magyar írásbeli érettségi dolgozata („Magyar hűsvét Bácskában 1941-ben” címmel) biztató adat arra, hogy az idegen uralom alatt 23 évig élt magyar ifjúság lelkéből nem lehetett kiirtani a magyar nemzeti érzést!⁹

3. A megnyugtató adatok azonban nem tudják elaltatni lelkiismeretünket és megszólaltatják a nemzetért érzett felelősségünket! Rengeteg sok a tennivalónk a magyar értékek megőrzése és kifejtése érdekében! Öröködnünk kell igen nagy éberséggel nemcsak határainkon túl, hanem azokon innen is. Pl. „Emelnünk kell magyar egyetemistáink számát, anyagi támogatásban kell őket részesítenünk, mert csak így bírjuk biztosítani a Délvidéken szerzett jogokat nem egynehány évre, de örökre... Nem szabad megengednünk, hogy a saját nemzetiségeink túlszárnyaljanak bennünket. Kisebbségi politikánkban tisztelnünk kell nemzetiségeinket, mert honfitársaink, ők is a hazánk fiai, de nem a saját fajtánk hátrányára... Öröködjünk, hogy a Délvidék értelmiségének utánpótlása kizárólag a magyar nemzet fiai soraiból legyen biztosítva.”¹⁰ Mindent

⁵ Sziklay László „Közvéleményünk és a nemzetiségi kérdés” U.o. 7.o.

⁶ Dobossy László: „Külföldi magyar iskolák” (Láthatár 1942.1.sz.)

⁷ Hőgye Mihály: „Az északfranciaországi magyar református misszió”. U. o.

⁸ Sebestyén Endre: „Az amerikai magyarság neje” (U.o. Láthatár 1942. 2. sz.)

⁹ Dr. v. Nagy Iván: „A Délvidék iskolái”. (Kisebbségi körlevél 1942. január.)

¹⁰ Czifrusz Miklós: „A visszatért délvidéki értelmiség utánpótlása a számok tükrében”. (Kisebbségi Körlevél 1942. január. 51. o.)

el kell követnünk, hogy idegenbe szakadt véreink mindig, mindenütt magyarok maradhassanak! E célból központilag, tervszerűen kellene a külföldi magyarság iskolaügyét irányítani, a külföldi magyar iskolák számára külön tanterveket kellene kidolgozni, jó hazai tanerőket volna fontos külön tanfolyamok elvégzésével a külföldi magyar nevelésre alkalmassá tenni és a kiküldött nevelők, valamint az ott tanuló növendékek számára mintaszerű segédeszközöket kellene sürgősen előállítani és eljuttatni.¹¹ Ezenfelül a hazatelepítés ügyét kellene a legjobb erőnkkel előmozdítani.

4. Törődjünk jobban a körülöttünk élő kis népekkel, elsősorban a velünk sorsközösségben élő rokon bolgár néppel, amelynek barátságára büszkék lehetünk! Tanulhatunk az ő vasakaratukból, nemzeti öntudatukból és felelősségérzésükből, mert ezeknek az erényeiknek köszönheték, hogy az 1878-ig tartó igen sanyarú elnyomatásukból aránylag oly rövid idő alatt a kultúrnemzetek sorába tudták magukat felküzdeni. Tanulhatunk rendkívül nagy fegyelmezettségükből is, mely szintén népi erényük és abból a nevelői eljárásból, amelynek eredményeként a bolgárok feljebbvalóik utasításait akkor is megtartják, ha azok nincsenek jelen. „Minden bolgárt úgy nevelnek, viselkedjék állandóan úgy, mintha a cár szeme örökké rajta volna.“ „A cár szeme rajtam!“ — ezt a bolgár sohasem felejtí el. Óriási nevelő erő van e szavakban s felmérhetetlen a jótékony hatásuk. Bulgáriában minden autóbusszon ott ékeskedik e felirat: Vigyázzatok Bulgária méltóságára!“¹²

5. El kell sajátítanunk azt a módszert, amellyel a hazánk területén élő idegenajkú honfitársaink saját nemzeti öntudatukat fejlesztik. E tekintetben az ebben az évben megnyílt pécsi német gimnázium vezetőitől tanulhatunk.¹³

Ha mi is felhasználnuk minden eszközt fiaink és leányaink nemzeti öntudatának erősítésére, önző céljaik helyett nemzeti érdekeink szolgálatára való képességüknek és készségüknek a fejlesztésére, akkor nem lehet veszedelmes ránk nézve a megértésen alapuló, — oly sok félreértést, bizalmatlanságot, ellentétet és nyugtalanságot okozó magyar kisebbségi politika.

Dr. Evva Gabriella.

¹¹ Dobossy László: „Külföldi magyar iskolák“. (Láthatár 1942 1. sz.)

¹² Tarczay Gizella: „Magyarok és bolgárok“. (Láthatár, 1942. 2. sz. 25. o.)

¹³ Pusztay-Popovics József: „A pécsi német gimnázium“. (Láthatár 1942. 2. sz.